

LUNNER KIRKE

Ajourført 22.1.2005

Marie Aubert Kleven

LUNNER KIRKE

Antall sitteplasser i kirken:

Hovedskip : 14 benker, søndre skip 13 benker, nordre skip 12 benker, til sammen ca. 200 plasser	
Galleriene: 2 X 25 på benker pluss 20 stoler	70 plasser
Gamlekirken, 60 stoler	60 plasser
Dessuten 20 stoler	<u>20 plasser</u>
	<u>350 plasser</u>

Lunner kirke består av en liten steinkirke som antagelig er fra midten av 1100-tallet, påbygd i tømmer i 1780-årene slik at det ble en korskirke. Prestesakristi og dåpssakristi er føyd til i 1930. Dåpssakristiet ble utvidet i 1991-92.

Den opprinnelige hoveddøråpning til steinkirken er nå inngang til kirken fra prestesakristiet.

Den gamle prestedøren er murt igjen på innsiden. Fra utsiden kan man komme under gulvet i steinkirken gjennom denne døren.

Tømmerdelen av kirken ble restaurert i 1987-88. Den opprinnelige steinkirke hadde et rundt tårn i vest. Til tårnet var det en inngang både fra kirken og utenfra fra vest. Fundamentet til tårnet ble avdekket i 1987, og Riksantikvaren bekostet et glassgulv for at det skulle forbli synlig. Et nytt alter ble plassert på glassgulvet, sentralt i kirken.

Dåpssakristiet ble restaurert og påbygd med plass til toalett i 1991-92. Vi fikk også hybelbenk med oppvaskkum, kokeplate og kjøleskap. Det ble montert et skap med fire glassdører på den ene langveggen til oppbevaring og utstilling av kirketekstilene.

Det foreligger en godkjent restaureringsplan for middelalderdelen og prestesakristiet, men økonomien satte en stopper for den på 1990-tallet. Planen går ut på å senke gulvet til opprinnelig nivå og gjenåpne den tidligere prestedøren.

Lunner var annekskirke under Jevnaker fram til 1906. Da ble Lunner eget prestegjeld. Lunner kommune ble opprettet i 1898, utskilt fra Jevnaker.

Hellig-Olav

I Hadeland Bygdebok, bind 1, leser vi:

Sagnet forteller at Hellig-Olav på en av sine ferder over Hadeland tok inn på Haakenstad. Da sa en av mennene hans: "Se nå vestover mot lundene, der hvor solen nå daler, der skulle det være et vakkert sted å bygge kirke for den Herre Krist." Kongen og hans følge grep tanken og dro straks for å bese stedet. Da de nærmet seg lundene, begynte gygeren som bodde i Hvalbykampen å kaste stein etter dem for å hindre verket. Olav rettet sitt gullkors mot trollet så det mistet mot og makt, men steinene tok han og bygde Lunner kirke av.

Gamle dokumenter

Første gang kirken er nevnt i et dokument er 7. desember 1317.

I en besiktelsesberetning 7.12.1664 heter det:

Det Rund Muret Taarn, Er Gansche fra Jorden och op At, Saa wel som Kirchen wdj Sig Selff, Meget Brøstfældig Saa At den Endelig må hielpis.....

Det formemelte Runde Taarn Wil Bebindes Met Trende stærcke Bielcher, och Sex Jern Ancker. Inden wdj Kirchen och Taarnet Behøffuis Tre Stier at gaa op wdj Taarnet paa.

Plassmangelen ble etterhvert et problem. I 1619 ble det bygget galleri på vestveggen og 1699 på nordveggen ("til det unge Quidekiøn"). Men da det i 1740 ble satt opp et galleri over alteret på østveggen, protesterte presten. Først 40 år senere ble kirken påbygget i tømmer til korskirke.

I 1699 fikk kirken ny altertavle og prekestol. Det er antagelig rester av disse som Bernt C. Lange i 1964 fant på kirkens loft sammen med en dåpsbaldakin. Gjenstandene er deponert på Hadeland Folkemuseum. Dåpsbaldakinen ble først restaurert hos Riksantikvaren.

I tillegg til det lille vinduet i østveggen, ble det etter hvert laget flere vinduer. I 1707 ble det laget et vindu i den søndre veggen.

Kirken var i privat eie 1723-1831

I Riksarkivet i Oslo finnes det dokumenter datert 16.8.1723: Skiøde for Christopher Frøslie, Lage Olum, Lars Halvorsrud, Gudbrand Holt, Mathias Christensen og Erich Tronsrud på Jevnager Hoved Kircke med Lunner Annex for 200 rdr. Croner.

Det var kirkene med "tilliggende Kircke Godz" som ble solgt.

P.g.a. bl.a. langvarig krig med Sverige var de dansk-norske statsfinanser i dårlig forfatning, og det ble besluttet å selge statens jordegods til privatfolk. Mange kirker i Norge ble solgt. Gårdene og gårdpartene som tilhørte kirken var ved reformasjonen blitt statens eiendom.

Med på kjøpet fulgte plikt til å vedlikeholde kirkene og svare for utgifter. Og "dersom disse Kircker icke holdes i den tilbørlig Stand og Hævd", ville salget bli omgjort.

De nye eierne hadde rett til å drive inn landskyld og tiende, men det var vanskelig å få inn avgiftene, slik at eierforholdet til kirkene ofte ble en belastning.

Den 31.1.1831 ble det inngått et rettsforlik mellom de daværende kirkeeierne og almuen i Jevnaker og Lunner. Begge kirkene ble overlevert "til Almuens Disposition som deres fremtidige Eiendom, dog med den Undtagelse i Henseende til disse Kirkers Jordegods."

Bakgrunnen var en lov av 1818 som bestemte at kirker som ikke ble skikkelig vedlikeholdt skulle tilfalle menigheten.

Påbygg til korskirke

Økende plassmangel førte til at kirken ble påbygd i tømmer til korskirke i 1780- årene.

I 1781 søkte "Almuen" 1781 Kongen om at det skulle tas opp kollekt i hele Akershus stift til påbygg på Lunner kirke, og dette ble innvilget.

Årbok for Hadeland

Om kjøp og salg av Lunner kirke vises det til en artikkel av Vilhelm Lange i Årbok for Hadeland 1976, s. 24-29.

I Årbok 1989, s. 47-49, viser Bernt C. Lange hva en tegning av kirken fra 1846 kan fortelle. I årbok 1987, s. 65-66, beretter Lars Ruud om lynnedslag i kirken i 1859 og om ny kirkeklokke i 1860. I Årbok 1969, s. 7-10, skriver Bernt C. Lange om Løver på Hadeland, deriblant løvefigurene på Lunner kirke.

Ovn, sakristier og elektrisk lys

I 1872 fikk kirken sin første ovn, og den ble plassert på kvinnfolksiden (nordsiden). Skikken med kvinnfolk- og mannside holdt seg helt til utpå 1930-tallet.

Fra et annet tidspunkt, kanskje allerede i 1780-årene, var det prestesakristi i østenden av steinkirken. I 1876 ble dette sakristiet delt i to, et rom for presten og et for dåpsbarn, med dør på hver side av alteret. Det ble satt inn ovn i begge rommene.

Elektrisk lys ble installert i 1922.

I forbindelse med restaureringen i 1930 fikk kirken sentralvarmeanlegg med koksfyring. Oljefyringsanlegg fikk kirken i 1966. Elektrisk oppvarming ble installert i 1988.

RESTAURERING I 1930

I 1927 ble det nedsatt en komite for restaurering av kirken. Den hadde disse medlemmene:

Sokneprest Kinge, formann, kirkesanger H. G. Kvernfold, gårdbrukerne Halvor Lunder og T. K.

Kjørven. I 1930 ble komiteen supplert med byggmester Ivar Haug. Arkitekt var Ole Øvergaard.

Arbeidet med kirken ble utført fra mai til september 1930. Byggmester var Ivar Hansen Strømnes.

Innredningsarbeidet med inventar, orgelgalleribrystning m.m. ble utført av snekker Bjørnstad.

Johan Berglie, Jaren, stod for malerarbeidet. Otto Andersen var ansvarlig for murerarbeidet,

elektrisk installering ved S.A. Stenersen og installering av sentralvarmeanlegg ved Oslo

Rørleggerbedrift.

Steinkirken:

Skilleveggen ble revet slik at hele den gamle kirken ble kor, og alteret ble flyttet nesten innerst i steinkirken. Det lille vinduet på østveggen ble gjenåpnet. Vinduet i nordveggen ble gjenmurt og vinduene mot syd ble laget mindre. Prestedøren ble gjenmurt og den gamle hovedinngangsdøren (nå som dør til det nye prestesakristiet) ble gjenåpnet. Alterbildet ble hengt på sideveggen i koret og et

stort trekors plassert på alteret. Veggene ble kalket.

Trekirken:

Denne delen av kirken fikk ny panel både på veggene og i taket.

Vinduene ble endret fra spiss til rett avslutning øverst. Vinduene i galleriene og tverrskipenes østvegg ble fjernet. 6 store åttekantede søyler ble fjernet og tårnet forsterket ved hjelp av bjelker. Galleriene fikk nye søyler og orgelgalleriet fikk ny svungen brystning. Kirkebenkene fikk nye endestykker og nye rygger. Tak og vegger ble malt, takgesimser og orgelgalleribrystninger ble marmorert.

Den gamle og den nye delen av kirken ble forenet med en stor rundbue. Kirken fikk ny alterring og ny prekestol med baldakin. Alle ovnene ble fjernet, og det ble installert sentralvarmeanlegg, basert på koks.

Det ble bygd prestesakristi på sydsiden og dåpssakristi på nordsiden. Gamle steinfigurer som dels var i grunnmuren til trekirken og dels oppbevart i kirkens vedskjul, ble nå plassert på prestesakristiets yttervegg. Tre steinfigurer var tidligere plassert på steinkirken.

Kirken fikk nytt tak, og det ble tekket med Otta-skiifer.

Utvendig ble kirken reparert og malt. Søndre og vestre inngang fikk nye inngangsportaler og dører. Til restaureringen bidro bygdefolk og utflyttede lunbyinger med penger. Lunner Almenning ga gratis materialer. Fra Pengelotteriet fikk man kr 5.000.-. Kommunen bevilget i første omgang kr 6.000.-, men måtte også dekke en garanti på kr 5 000.- i tillegg. Totale utgifter var ca. kr 30 000.- Kirken ble gjenåpnet 28.9.1930 av biskop Bjønnes Jacobsen.

Kirketårnet gjennomgikk en større reparasjon i 1986.

NY RESTAURERING

I 1977 tok menighetsrådet initiativ til at det skulle bli gjort noe med kirken. Kirkekonsulent Sigurd Muri var på befaring og kom med noen tanker om restaurering. Etter forslag fra menighetsrådet oppnevnte Lunner formannskap i mars 1978 en komité til å forberede restaurering av kirken. I komiteen var Morten Grindaker, formann, Einar Haug, kirkeverge Erik R. Kjørven, sokneprest Morten Lund og Lise Ruud. Marie A. Kleven var komiteens sekretær. Organist Bjørn Vegard Bjørklund tiltrådte som konsulent når det gjaldt orgelet. Asbjørn Stein ble engasjert som arkitekt. Komiteen utarbeidet et forprosjekt og hovedpunktene ble vedtatt i menighetsrådet i februar 1979 og i kommunestyret i juni samme år. Komiteen fortsatte sitt arbeid, spørsmålet om orglets plassering tok lang tid. Det var et ønske å plassere det i kirkens nordskip, men riksantikvaren gikk mot dette. I mars 1982 ble den endelige innstilling framlagt, og bl.a. drøftet på et åpent møte i kirken. Restaureringsplanen ble vedtatt i Lunner kommunestyre 17.3.83, og i løpet av sommeren samme år var planen godkjent i alle instanser; prostens, stiftsdireksjonen, riksantikvaren og departementet.

Planen ble lagt fram med disse hovedpunktene

1. Dåpssakristiet utvides og innredes med kjøkkenseksjon og toalett.
2. Gulvet i middelalderdelen senkes ca. 80 cm og flislegges.
3. Det bygges nytt alterparti sentralt i kirken.
4. Kirkeskipet utstyres med nytt gulv og nye veggpaneler. Kirken fullisoleres.
5. Sentralvarmeanlegget erstattes med elektrisk oppvarming.
6. Det bygges nye kirkebenker.
7. Orglet bibeholdes på sin nåværende plass og bygges om.
8. Kirken med inventar males.
9. Det skaffes ny lysarmatur.
10. Restaureringsarbeidet er beregnet pr. november 1981 til å koste 2.150.000,- kr inkl. m.v.a.

Byggekomite

Høsten 1985 var finansieringen langt på vei klar med lånetilsagn fra Opplysningsvesenets fond og tilsvarende vedtak i kommunestyret. Byggekomiteen var oppnevnt av formannskapet i september med Arne Laderud som formann. Øvrige medlemmer: Erik R. Kjørven, Marie A. Kleven, Marit

Huse Sørli og Gunnhild Ulven. Morten Lund var konsultativt medlem. Men så gjorde kommunestyret helomvending, annullerte lånevedtakene og utsatte planen på ubestemt tid. Årsaken var at bygging av Roa videregående skole ble prioritert ved budsjettbehandlingen i desember 1985.

Privat finansiering

I 1986 tok tålmodigheten slutt, og etter forslag fra Arne Laderud ble det en aksjon for å få satt i gang restaureringen ved hjelp av privat finansiering. Et utvalg bestående av Arne Laderud, Arne Kildal og Elisabeth Meum påtok seg dette arbeidet. Alle husstander i bygda fikk en henvendelse med forespørsel om å yte et lån på kr 10.000,- eller gi en gave til restaureringen. Det var innhentet kommunalt vedtak på at lånene skulle innfris i 1991. I mellomtiden måtte lånyterne betale renter/bære rentetap. 84 personer gikk inn på denne ordningen, pluss Lunner bondelag som ga et lån på kr 25 000.-. I tillegg ble det gitt små og store pengegaver. Både enkeltpersoner og foreninger sluttet opp om prosjektet. Sparebanken ga kr 10 000.- og Lunner Revy og Teatergruppe kr 18 000.- Penger fortsatte å komme inn i hele perioden. Gunnhild Ulven organiserte en innsamlingsaksjon som innbrakte kr 124.456,50. Salg av kirkebenker innbrakte kr 9.000,-. Og kommunen tok opp lån, først på kr 500.000,- deretter ytterligere kr 300.000,-.

1. byggetrinn

Den opprinnelige planen var at hele restaureringsarbeidet skulle gjøres under ett. Men da byggekomiteen i november 1986 gjorde opp status var det ikke nok midler til hele prosjektet. Det ble derfor vedtatt å gå i gang med et 1. byggetrinn, tømmerdelen av kirken.

K.D. Fjeldstad ble engasjert som byggeleder.

Etter anbud gikk entreprisen for bygningsmessige arbeider til Gran Bygg v/Barne Jacobsen og for det elektriske til Lys og Varme v/Alf Widerberg. Restaureringen av orglet ble utført av Norsk Orgel- og Harmonium Fabrikk.

Arbeidet ble satt i gang høsten 1987. Kirkestua ble brukt som interimskirke. Orglet ble tatt ned og lagret hos Norsk Orgel- og Harmonium Fabrikk.

Tårnfoten: Dagfinn Skre stod for den arkeologiske undersøkelsen på vegne av riksantikvaren. Da kirkegulvet ble tatt opp, viste det seg at gulvet og den nederste delen av tårnet fra middelalderen var intakt. Gulvet i tårnfoten ble tatt opp for å finne ut om det hadde vært gravlegging der. Så var ikke tilfelle. Dette er det eneste kjente runde steintårn fra middelalderen i Norge. For å bevare denne tårnfoten synlig for ettertiden, bevilget riksantikvaren penger til glassgulv over dette området. Alteret ble plassert sentralt på glassgulvet. Ellers ble det ikke gjort noen funn ved gjennomgangen av bakken under tømmerdelen av kirken, bortsett fra knokler. De ble samlet og gravd ned på kirkegården.

Veggpanelet ble tatt ned, det ble isolert og satt på nytt panel. Gulvet ble tatt opp, det ble lagt nytt bjelkelag, isolert og montert varmeelementer. Delvis nytt gulv ble lagt. De beste av de gamle gulvplankene ble brukt i midtgangene.

De gamle lysekronene ble beholdt. I tillegg ble det montert lampetter i messing, levert av Høvik Lys. Tak og vegger ble malt av T. Nordhagen. Leseputt ble laget av Peder Ødegård, Grindvoll. Kirken ble gjenåpnet 16.10.88 med festgudstjeneste ved biskop Georg Hille. Etterpå var det kirkekaffe/fest i foajeen på Roa videregående skole.

Prolog av Arne Laderud

Ved gjenåpningen av Lunner kirke leste Byggekomiteens formann, Arne Laderud, sin egen prolog:

Vår særegne kirke, vår bygds katedral
med tårnfot fra gammelt århundre,
som binder ditt steinhus til tredelens sal,
din sjeldenhet må jeg beundre.

Med lovsang og fest
skal lekmann og prest
nå vie på nytt denne kirke.

Ditt to hundre år gamle byggverk står fram
fornyet og styrket fra bunnen:
fra nybygde alter til ytterste tram,
fra himling og helt ned til grunnen.
Og tindrende ny
skal klinge mot sky
fra orglet en høytidsstemt tone.

Vårt bygdefolk mønstret, tok skikkelig tak,
de ville sin kirke bevare.
En stor-restaurering ble hjertenes sak,
hver enkelt og grupper ga svaret.
Gud signe enhver
som Lunner har kjær
og holder i hevd denne kirke.

Men kirken er ramme og nytteløst skall
om ikke til Gud den blir viet.
I oss kan han skape vår sjels katedral
som lever i hans som befriet.
Forny, Gud, min sjel
så styrket og hel
den vies til deg slik som kirken!

Nye kirkebenker ble levert av Skreia Møbel- og Snekkerverksted i 1989, først da hadde vi penger til det. Det er 38 benker og 5 fronter. Benkene er fastmontert av sikkerhetsmessige grunner. For å utnytte plassen står benkene helt inntil ytterveggene, og da er det bare en vei ut av benken. Ved eventuell panikk kan løse benker forskyve seg slik at folk ikke kommer fram.

Benkene ble malt av Ole Rundhaug. Han malte også de neste gjenstandene som nevnes her.

Salmebokhylle og to bord (til nattverdkalker) ble laget av Peder Ødegård i 1989.

Prekestol og tre bord ble laget av Ivar Myrstuen i 1990. To av bordene er lik de to som ble laget først og brukes ved inngangen til salmebøker/bibler og bøker/tegneark til barn. Et lite bord brukes til dåpshåndklær.

Kostnad 1. byggetrinn

Først i 1990 var tømmerdelen av kirken helt ferdig med det inventar som skulle til. Total kostnad (iberegnet høyttaler- anlegg og restaurering av orglet) var kr 2 742 400.- og ble dekket slik:

Låneopptak Lunner kommune	kr 800 000.-
Private lån med tillagte renter	" 935 780.-
Tilskudd	
fra Riksantikvaren (glassgulvet)	" 280 000.-
Gavemidler	" <u>726 620.-</u>
Til sammen	kr <u>2 742 400.-</u>

I 1991 innløste kommunen de private lånene, som var på 840 000.-Kommunen dekket altså til slutt 1 680 000.- pluss renteutgifter på de kommunale lån.

2. byggetrinn - dåpssakristiet

Da det for 1991 ble bevilget midler til istandsetting av dåpssakristiet, fortsatte byggekomiteen sitt arbeid. Dåpssakristiet ble påbygd og satt i stand i 1991-92. Det var bevilget kr 245 600.- over kommunebudsjettet. Det strakk imidlertid ikke til, og menighetsrådet forskutterte kr 136 835.- av gavemidler. Total kostnad var altså kr 382 435.-.

Sjur Harby fra riksantikvaren foretok arkeologiske undersøkelser der påbygget skulle stå. Flere skjelettfunn viste at det har vært gravplasser inntil kirken på nordsiden, også helt under takdryppet.

Snekkerarbeidet ble utført av Ivar Lien. Jul Strømnes ledet arbeidet. Dåpssakristiet fremstår nå som et vakkert og praktisk rom. Det var uenighet i byggekomiteen om rommet skulle males eller ikke. Det endte med at taket og vinduene ble malt, mens det øvrige står umalt inntil videre.

3. byggetrinn

Det siste byggetrinnet vil omfatte middelalderdelen og prestesakristiet. Planen går ut på å senke gulvet i middelalderdelen til opprinnelig nivå, dvs 80 cm, ha en trapp ned til denne delen i hele rommets bredde, legge steinheller på gulvet og åpne den gjenmurte prestedøren. De senere årene er det ikke gjort fremstøt for å virkeliggjøre denne planen.

For å gjøre middelalderdelen vakrere og mer anvendelig ble derfor veggene kalket i 1997, da vi fikk en ekstrabevilgning til dette formål fra kommunen. I 1998 ble gulvet slipt, dekket av Fellesrådets vedlikeholdsbudsjett. Det er kjøpt inn 80 stoler fra Biri Møbelfabrikk til en samlet sum av kr 57 072.-. Alter under vinduet i fondveggen og flyttbar alterring i tre deler er laget av Ivar Myrstuen og malt av Roy Stensrud. Håkon Rødningsby har laget et kors til alteret, en forminsket kopi av korset som stod på hovedalteret fram til 1987, og som nå henger over dåpssakristidøra. - Alt dette er belastet kirkens gavekonto.

Steinfigurene

Utvendig er kirken prydet med til sammen 9 figurfremstillinger i stein, i et antall og av en kvalitet som ingen annen soknekirke på landet har maken til. Alle synes å kunne tidfestes til 1100-årene, men ingen er lenger på opprinnelig plass. Ved restaureringen i 1930 ble noen av steinene tatt fra grunnmuren i tredelen og noen lå i kirkens vedskjul, de ble plassert på det nye prestesakristi-tilbygget og ved den gamle prestedøra. Steinfigurene fremstiller virkelige og uvirkelige dyr og menneske-skikkelser og er utvilsomt en legemliggjøring av onde og gode makter som kjemper om menneskenes sjel. Figurene kan opprinnelig ha vært plassert på eller ved tårnet som ble revet i 1780-årene. I steinveggen (en del av den opprinnelige vestveggen) bak prekestolen finns en ødelagt figur som kan sees ved å fjerne en luke i panelveggen.

Vindfløyen

På kirketårnet er en vindfløy og værhane i smijern. Fløyen viser i gjennombrutt arbeide den norske løve og årstallet 1786.

Kirkekløkkene

Inskripsjon på 1. klokke:

BEKOSTED AAR EFTER KRISTI FØDSEL 1860

AV LUNDER MENIGHED

STØBT AF O. OLSEN & Søn PAA NAUEN VED TØNSBERG

Inskripsjon på 2. klokke:

TIL HELLIGE TEMPEL DIG KALDER MIN RØST,

KOM HID DU BEKYMRED HIERTE.

HER FINDER DU HVILE,

HER RÆKKES DIG TRØST,

AF HAM SOM PAATOG SIG DIN SMERTE

AAR 1863 ER DENNE KLOKKE STØBT AF A.O. HOLTE PAA TOTEN

INVENTAR

Døpefonten er i kleberstein, fra 1906.

Stort trekors som stod på alteret fra restaureringen i 1930 til restaureringen i 1987-88, er montert over døren til dåpssakristiet.

Offerblokk av tre, med jernbeslag. I beslaget er uthugget T.L.S. og 1753. Offerblokken henger ved hoveddøren.

Trekantet tavle over offerblokken med tekst: Hvo den fatige vil give. Schal af Gud belønnet blive. Thi hvo den fatige begaver. Laaner Herren sine gaver.

Kongemonogram: C 7, for Christian 7. som var konge da kirken ble påbygget i 1780-årene, funnet på kirkeloftet i 1964, er restaurert av Olav Tvergrov og montert i våpenhuset, over døren inn til

kirken. Monogrammet stod antagelig opprinnelig på et korgitter.

Maleri: Kopi av Adolph Tidemands "Opstandelsen", ble laget i 1904 av Axel Ender. Det var altertavle fram til 1930. Etter den tid har det hengt på nordveggen i middelalderdelen. Originalmaleriet som ble malt i 1871 henger i Bragernes kirke i Drammen. Kopier av maleriet henger i 70 kirker rundt i Norge!

Før 1904 var det på alteret et stort hvitt kors mot en grønnmalt plate med bred forgylt ramme.

Stoler: 4 stoler med armlener og 14 enkle stoler, gitt av Østre Lunner ungdomslag i 1930.

Kalveskinn til stolsetene (og til knefallet) ble gitt av garvermester Kirkeby.

Stol i prestesakristiet, gitt av Fagertun og Lunby menighetspleie i 1947.

Store lysestaker:

2 sjuarmede lysestaker i smijern, med kristogram, laget av Karl Bilgrei, ble gitt av anonym giver i 1954 til daværende gravkapell. De står nå innerst i steinkirken.

2 seksarmede lysestaker, laget og gitt av kunstsmed Karl Bilgrei og frue i 1956. De har stått innerst i steinkirken fram til endringene der i 1999. De oppbevares nå i bårekjelleren.

Lysekroner: Stor lysekroner i messing, gitt av Østre Lunner ungdomslag, før 1930.

6 lysekroner i tre, laget av Halvor Lunder i 1930.

Lampetter, 4 lampetter i messing, i middelalderdelen, gitt av Menighetspleien i 1965.

De øvrige lampetter, i messing, ble anskaffet i forbindelse med restaureringen i 1988.

Orglet

Kirken fikk sitt første orgel i i 1783. Et nytt orgel med 10 stemmer ble installert i 1892. Neste fornyelse var i 1969. Da ble det anskaffet et mekanisk orgel med 20 stemmer fra Norsk Orgel-Harmonium Fabrikk i Snertingdal. Orgelkomiteen bestod av Gudmund Lunder, formann, Ingeborg Englie og Erik R. Kjørven. Total kostnad kr 131 884.-.

I forbindelse med restaureringen i 1987-88 ble orglet tatt ned og overhaldt. Samtidig ble vestveggen bak orglet bygget ut og isolert for å skåne det mot ytre temperatursvingninger. En konsekvens av dette er at det er trangt på orgelgalleriet, slik at det nesten ikke er passasje mellom orgelkrakken og galleribrystningen.

Kirken fikk sitt første orgel i 1783. Et nytt orgel i 1892 hadde 10 stemmer.

KIRKESØLV

Oblateske gitt av sokneprest Henrich Christian Wurring og hustru Gjertrud Kristine Rosing til minne om en datter som døde 21 år gammel. Esken har følgende inskripsjon:

Else Margrethe Henrichsdatter Wurring

fød paa Ringeriget 1744 d 25 Januarij noget over Midag.

Døbt udi Nordrehougs Kirche d 30 Januarij.

Confirmeret paa Hadeland Lunder Kirke 1760

Domenica Quesimodogeniti.*

Død paa Jevnager d 28 julii 1765. Noget før Midnat.

Med Verden var jeg ikke tient	En Himel Brudgom fik jeg dog.
Til Himlen ble jeg derfor hent.	Min Jesum som i Faufn mig tog.
Mig Himlen yndte aller mest,	Hvor lever ieg med Hanem vel
Og gjorde mod mig allerbest.	Ved Lamets side Er min Sieel.

Til

Lindring i Hjerte Bekymring

af

H.C. Wurring og G.K. Rosing

.....

(*Domenica Quesimodogeniti: 1. s. etter påske. Direkte oversatt: Søndag Som et nyfødt barn. Søndagene hadde navn etter de første ordene i dagens tekst, her 1. Pet. 2,2.)

Kalk og disk som har Kristiania-gullsmeden Michel Michelsen Rømers stempel. Han døde i 1739.

I 1993 fikk kalken et innlegg med helletut.

40 nattverdkalker i sølv, kjøpt i 1934.

2 brett i sølvplett, 1952. Anonym gave.

40 nattverdkalker i sølvplett, innkjøpt i 1998 og belastet gavekontoen.

2 brett i sølvplett, innkjøpt i 1998 og belastet gavekontoen.

1 liten øse i sølv, kjøpt i 1934.

Dåpsfat fra 1906 med inskripsjon:

GAAR UD OG GJØR ALLE FOLKESLAG TIL DISCIPLE I DET I DØBER
DEM TIL FADERENS OG SØNNENS OG DEN HELLIGAANDS NAVN

Skjenket av hr. Anton Skøien ved indsættelsen af Lunnens første sogneprest 29. juli 1929.

2 store lysestaker på alteret.

Blomstervase fra 1933, inskripsjon: Til minne om Jac. Kinge, sogneprest.

Blomstervase fra 1957 (de to vasene er like), gitt av Menighetspleien i 1957.

Dåpskanne fra 1951, kjøpt for innsamlede midler på initiativ av søster Ruth Flack.

Offerskål med inskripsjon: Til Lunner kirke fra Nancy og Ole Kaarstad påsken 1953.

4 små lysestaker (De er nå i Kirkestua). Gitt av Menighetspleien i 1965.

Vinkanne i sølvplett, innkjøpt i 1993 for gavemidler.

Offerbolle i tre gitt av Lunner bondekvinne- og Midtre Lunner bondekvinne- lag i 1974.

4 kransestativer, gitt av Lunner bondekvinne- lag i 1967.

2 grønne glassurner, 1969, kjøpt for penger innkommet ved utlodning v/Solveig Løvsett.

Alterduker:

Duk med hardangersøm, sydd av Hanna Hofland i 1904.

Duk sydd av Johanne Holst, 1930.

Duk levert av Husfliden i Oslo, 1975, gitt av Menighetspleien.

Duk sydd av Kjersti Frøslie, 1992. Bare den siste passer til det nye alteret fra 1988.

Øvrige kirketekstiler:

Rød messehakel i velur, meget slitt, ukjent alder.

En komite arbeidet i perioden 1989-94 med nye tekstiler til kirken. Komiteens medlemmer var Karin Western, formann, Kjersti Frøslie, Karoline Paulsrud, Åse Ingeborg Raastad Velsand og Marie A. Kleven. Morten Lund var med fra starten til han flyttet i 1992.

Tekstilene består av messehakel, stola, alterteppe, lesepult- og prekestolklede i hvitt, grønt, fiolett og rødt. De er levert av Marit Anny Løken Tvenge i V. Slidre. Tekstilene er tegnet av Gro Bjørhei. Brodering er utført av Karoline Paulsrud, S. Oppdalen.

Etter 1988 har vi et frittstående alter, derfor et "alterteppe" over midtpartiet på alteret. Teppet henger ned like langt på for- og baksiden av alteret.

De hvite tekstilene ble tatt i bruk olsok 1991 (kostet kr 46 054.-), de grønne olsok 1992 (kr 30 078.-), de fiolette 1. søndag i advent 1992 (kr 27 516.-), de røde olsok 1994 (kr 31 605.-). Samlet sum kr 135 200.-. Det er samlet inn kr 65 884.- (medregnet renter) spesielt til kirketekstiler, forøvrig er gavekontoen belastet.

Disse kirketekstilene er plassert i et glasskap langs den ene veggen i dåpssakristiet.

Piano ble innkjøpt i 1976. Da det ble kjøpt nytt piano 1990 (kr 40 000.- fra gavekontoen), ble det første plassert i Kirkestua.

Høytaleranlegg og teleslynge fikk kirken i 1990.

Puter: 20 puter ble innkjøpt i 1990 og 30 i 1992, hos Mikkelsen A/S, Jevnaker.

Korkrakker ble anskaffet i 2002, laget av Arne Øystein Lunner.

Pianokrakk ble gitt av Lunner kammerkor og Kordial i 2003.

Puter i hel lengde til krakkene i hovedskipet ble kjøpt inn i 2004. De øvrige putene er nå på benkene i sideskipene.

Skulpturer

To treskulpturer fra Lunner kirke er i Oldsakssamlingen i Oslo, den ene fremstiller Hellig-Olav og den andre Maria med barnet. De er datert til 1200-tallet. Skulpturene har vært i Oldsakssamlingen siden 1862. Man vet ikke noe om hvordan de kom dit eller deres skjebne før det.

Pinsedag 1995 var en kopi av **Hellig-Olav** skulpturen på plass i Lunner kirke. Det er en helt nøyaktig kopi bortsett fra at kronen og den ene hånden som var litt ødelagt, er komplettert. Etter initiativ fra Carl Fredrik Engelstad i 1994 og ved hjelp av Tekstilkomiteen (se Kirketekstiler) og Kirkeringen ble det satt i gang et innsamling for å finansiere en slik kopi. Arbeidet er utført av billedskjærer Bjarte Aarseth og kostet kr. 68 750.-. Vi kom i mål med innsamlingen takket være initiativ fra Overformynderiet og en generøs gave fra Sparebanken Jevnaker Lunner. Banken ga til sammen kr 46 362.-, hvorav kr 35 362.- kom fra en rekke ubrukte konti under Overformynderiet. Ellers var det bidrag fra Lunner Almenning og privatpersoner, kirkeoffer og utlodning. Gavekontoen ble belastet med et restbeløp på kr 6 500.-.

8. november 1998 var en kopi av **Maria med barnet** på plass. Også dette arbeidet er utført av Bjarte Aarseth. Den originale Maria-figuren var mer ødelagt. Her er Enebakk-Maria, som er meget lik vår Maria, brukt som modell for komplementeringen. Denne gangen fikk vi dekket hele utgiften på kr 65 000.- fra Marie Andresen, f. Heyerdahls legat.

Lysglobe ble anskaffet til kirken i april 1996. Den er laget av Rolf Evensen fra Nittedal og kostet kr 3 500.-. Den kan flyttes til de andre kirkene ved spesielle anledninger, derfor betalte Grua/Harestua menighetsråd 1/3 av utgiften. Stativ til lys og penger er også laget av R. Evensen.

Prosesjonskors laget av Håkon Rødningsby i 1997. Stativ i smijern er laget av Rolf Evensen.

Ny gulvbeskyttelse til glassgulvet, 4 mm leexam margard, ble levert av Jaren Glass i 1997. Det kostet kr 22 140.-, som ble belastet gavekontoen.

Offerposer: Kirken har fire offerposer fra Kirkelig Kulturverksted.

YTRE VEDLIKEHOLD

Taket ble ettersatt i 1989 av Tårn- og Taktekk v/Kjell Nilsen. Ødelagte og manglende takstein ble erstattet.

Steinkirken ble malt utvendig i 1976. I 1994 ble sydveggen tatt under behandling. All den gamle sementholdige malingen ble møysommelig banket av, og så ble veggen kalket på forskriftsmessig vis. Men slik kalking holder ikke lenge på et værhardt sted. Så det følgende år ble noen flekker kalket på nytt, og igjen i 1996. Roy Stensrud har stått for dette arbeidet.

BRANNSIKRING

I 1994 ble det montert innbrudds alarm og brannalarm i kirken til en samlet kostnad på kr 101 250.-. I 1995 fikk kirken lynvernanlegg til kr 166 763.-. Fordi kirken er registrert som middelalderkirke fikk vi et statlig tilskudd på 50% av utgiftene. Resten ble finansiert av en gave på kr 50 000.- fra Ole Skirstad til dette formålet og kommunal bevilgning.

Utvendig brannslangeskap fikk kirken i 1996. Skapet var fritt tilsendt fra Riksantikvaren, som også ga kr 25 000.- til montering. Vannledningen inn i kirken ble samtidig lagt om.

Nytt brannalarmsystem ble montert i 2003.

GRAVKAPELL

Gravkapell ble reist på kirkegården og innviet 13.11.40. I den forbindelse måtte 16 graver flyttes, hvilket det ble gitt tillatelse til av de pårørende og kirkelige myndigheter.

T.K. Kjørven og frue skjenket et glassmaleri av den oppstandne Kristus til minne om sin pleiesønn Guttorm Hegge Kjørven som falt på Ringerike under kampene 9.4.40. Maleriet er av glassmaler Borgar Hauglid og er framstilt på G.A.Larsens glassmalerverksted.

Kunstmaler Carl Victor Lind, som bodde i bygda, dekorerte kapellet innvendig i begynnelsen av 1950-årene. Arbeidet ble avsluttet sommeren 1953. Det ble bekostet av gavemidler og salg av litografier av Lunner kirke, utført av kunstmaler Lind.

Utsmykningen

Lind har beskrevet dekorasjonene slik:

Den oppstandne Kristus er det sentrale motiv og utgangspunktet for den videre utforming. Fra himmelens herlighet peker Faderhånden på sin Sønn hvorfra sannhetens lys stråler ut til alle fire verdenshjørner. Graven brister, dødens bånd sprenges, og Frelseren står fram som seierherre. Under ham hersker dødens og gravens knugende, grønnsvarte mørke, men over dette lyser herlighetens forjettende blå som i konsentriske ringer sprer seg utover til det ender i mosaikkliknende stykker. Disse betegner at om vi enn har del i herligheten, forstår vi bare stykkevis.

Oppstandelsesmotivets rektangulære ramme går over i en oval, utformet som en fruktkrans. Her er Åndens frukt, en direkte følge av Jesu fullbragte verk og av hans oppstandelse. Inne i fruktkransen, mellom Faderhånden og den oppstandne Kristus, er den Hellige Ånd i en dues skikkelse. Sannhetens Hellige Ånd er bindeleddet mellom Faderen og Sønnen. Tilsammen uttrykker de treenigheten. Ånden er også bindeledd mellom Kristus og hans hellige på jorden. Ånden er en forutsetning for Åndens frukt og er derfor gitt en fremtredende plass i kransen.

Det er også symbolikk i dekorasjonene over vinduene og døren. Over vinduene nærmest utgangsdøren ser vi et kors blant tornene, som er dominerende. Disse symboliserer livets vanskeligheter. Livet springer så frem i en blomst over vinduene nærmest fondveggen. Men heller ikke her er det fritt for torner. Over utgangsdøra finner vi korset omgitt av en stråleglans, et bilde på håp og forventning som vi kan ta med oss ut.

I 1967

besluttet menighetsrådet at begravelsene skulle foregå fra kirken, såfremt ikke noen spesielt ønsket å bruke gravkapellet. Bakgrunnen for vedtaket var nytt oljefyringsanlegg i kirken og at gravkapellet ofte var for lite. Og det var ingen som framsatte ønske om å bruke kapellet etter den tid.

Kirkestua

I 1983 ble gravkapellet ominnredet til Kirkestue. En komite bestående av Bjørn Vegard Bjørklund, Kjell Johansen, Erik R. Kjørven og Ruth Synnøve Lunder Andersen og fikk i oppdrag av menighetsrådet å skaffe nytt inventar. Penger til bord og stoler ble samlet inn. Mange "ga en stol", som kostet kr 500.-. Det ble kjøpt inn 12 bord og 60 stoler hos Leto Møbler i Eidsvoll. Det lille prestesakristiet med vindfang ble gjort om til kjøkken.

Vedovnen ble fjernet og det ble installert elektrisk oppvarming, dette ble dekket over kirkebudsjetten. Det var høytidelig åpning av Kirkestua 6.11.83. De opprinnelige vegglampettene ble beholdt, og i tillegg fikk Kirkestua ny belysning i 1984. Midtre Lunner bondekvinnelag og Lunner bondekvinnelag ga kaffeservise til 70 personer.

I Kirkestua henger **hestebisselet som sokneprest Stabell** fikk i avskjedsgave av konfirmantene i 1923. Det kom tilbake til bygda i 1982. Dette bisselet fikk sokneprest Peter Andreas Hjort Stabell i avskjedsgave av konfirmantene da han tok avskjed som sokneprest i Lunner i 1923. Som sokneprest i Ramnes i Vestfold hadde han god bruk for bisselet. Der var han til 1935. Da fikk smeden i Ramnes, Bernt Stange, overta en del seletøy, bl.a. bisselet. På et møte for formenn i pensjonistforeninger i 1982 kom Bernts sønn, Osvald Stange og hans kone Erna i prat med Gudbrand Ohren, som var formann i Ådal pensjonistforening. Og så viste det seg at bisselet som Gudbrand som konfirmant i Lunner hadde vært med å gi Stabell var i Osvald Stanges eie. Det endte med at Gudbrand fikk dette bisselet, og som 60 års konfirmant deltok han på den årlige festen for 50 års konfirmantene og overrakte det til Lunner kirke ved kallskap. John Arne Lund.

Noe innvendig malerarbeid i Kirkestua ble utført i 1995.

Bygningen ble malt utvendig i 1987 og i 1997. I sistnevnte år ble også takrennene skiftet.

Ikke-kristne begravelser

I den senere tid er det behov for et rom til å forrette ikke-kristne begravelser. Etter anbefaling fra biskopen vedtok menighetsrådet i 1991 at slike begravelser kan foregå fra det tidligere gravkapell, nåværende Kirkestue.

Bårerommet

Bårerommet under gravkapellet/kirkestua ble pusset opp i 1983. Midtre Lunner bondekvinnelag ga et lite alter, laget av Nils Stenersen, innevinduer og en montasje over alteret, begge deler i blyglass

utført av Hadeland Blyglass, samt lamper. Lagerrommet foran bårerhuset ble avdelt med vegger slik at det er lagerplass på hver side og en korridor i midten fram til bårerommet. Veggene i bårerommet ble panelt i 1990 og tregulv ble lagt i 1993, både vegger og gulv er i furu.

ØKONOMIBYGGET

I 1983 ble uthuset på kirkegården revet. På samme sted ble det i 1983-84 reist et økonomibygget. Det inneholder hvilerom og dusjrom for graveren, handikaptalett samt garasje for gravemaskin og annet utstyr. Bygget ble malt på nytt i 1994.

KIRKEGÅRDEN

Gravhaug: I det nordøstre hjørne på det nye området er det en fredet gravhaug. Den ble registrert 24.8.1972. Det er en rundhaug bygget av jord og stein, avflatet på toppen, 11 m i diameter.

Bauta til minne om de falne i krigen 1940-45 ble reist i 1947. Lærer G. A. Knutsen var initiativ-taker, og bautaen ble gitt av Østre Lunner Ungdomslag. Midler ble samlet inn i bygda. På steinen står det: De falt for sitt land i krigen 1940-45 pluss følgende navn, tre på hver side av steinen: Johan Kristiansen, Helge Carlsen, Hans Grøstad. Guttorm Hegge Kjørven, Einar Belteren, Anton Kalvsjøhagen. Erik Løvstad, Magnus Oppen, Olaf Mellerud.

Bautaen er laget av Ståle Kyllingstad.

Flombelysning fikk kirken i 1959. Det var en gave fra Fagertun og Lunby menighetspleie.

Benker til kirkegården ble laget av Hans O. Bjøralt i 1962.

Lovprisningstavle fra Maria-søstrene i Darmstadt ble gitt av Ellen og Arne Sky i 1974. Den er montert på kirkegårdsmuren i nærheten av kirkens hovedinngang. Ved siden av tavlen er det en boks til små traktater o.l. På tavlen står det:

Et ord til deg.

Min sjel, lov Herren!

Og glem ikke alle hans
velgjerninger.

Salme 103,2

Og finner du Ham,

da finner du alt,

hva hjertet kan evig begjære.

Da reiser seg atter hvert håp
som falt

og blekner så aldri mere.

W.A. Wexels

Kirkegården ble utvidet i 1970-årene. Et område på 6,4 dekar øst for gravkapellet og daværende parkeringsplass ble kjøpt av Per Lunder i 1973. Det nye området ble vigslet av prost Karl Skarbøvik i september 1977. Et felt helt øst på kirkegården ble ferdigstilt i 2002.

Fire trær, en bøk og en lønn på kirkens sørside og to bjørker på østsiden, ble felt i 1989. Dette ble gjort for at kirken igjen skulle ruve i landskapet og ikke være delvis skjult av trær som stod så nær at de var til skade for kirken.

Gravminnene ble sikret med bolt I 1990.

Rognasal, gullkornell og snøbær i skråningen mot parkeringsplassen ble det plantet i 1998.

Redskapstavle ble gitt som anonym gave i 2001.

To almetrær ved veien fra kirkestua til kirken ble felt i 2004.